

Kulturutskottets betänkande

1978/79:16

med anledning av motioner om stöd till djurparker

Motionerna

I detta betänkande behandlar utskottet följande motioner, vilkas behandling på förslag av kulturutskottet i betänkandet 1977/78:28 uppskjutits till riksmötet 1978/79, nämligen

1977/78:447 av Eric Jönsson (s) och John Johnsson (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning av de svenska djurparkernas problem i syfte att trygga deras framtid,

1977/78:1133 av Christer Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om statsbidrag till Kolmårdens djurpark.

Till stöd för det i motionen 1977/78:447 framförda yrkandet har anförts i huvudsak följande.

De flesta av Sveriges djurparker är stiftelser som drivs på ideell grund. I en del fall utgår mindre bidrag från kommuner och landsting, medan statligt stöd till utbyggnader i en del fall utgått i form av bidrag från arbetsmarknadsstyrelsen. Verksamhetsåret 1977 beräknas för de flesta av djurparkerna medföra kännbara förluster. Motionärerna anser att samhället bör öka sitt ansvar för djurparkerna eftersom entréintäkterna inte går att öka nämnvärt. Djurparkerna är enligt motionärernas mening viktiga kulturinstitutioner som ger stadsborna en värdefull möjlighet – kanske den enda – att träffa djur och en kultur som inte finns i tätorterna. De flesta svenska djurparker är nämligen naturparker, med överlag endast skandinaviska djur utplacerade i så naturtrogna miljöer som möjligt.

I motionen 1977/78:1133 upplyses beträffande Kolmårdens djurpark att den tillkom 1964 och ägs av en stiftelse. Huvudman är Norrköpings kommun och det finns inte några privatekonomiska intressen i parken. Antalet besökare vid de olika anläggningarna i parken uppgår årligen till 1 å 1,5 miljoner. En rad samhällsinstitutioner utnyttjar de resurser som finns i djurparken. Som exempel nämns förutvarande veterinärhögskolan och förutvarande TRU-kommittén. Vidare planerar lantbruksstyrelsen att förlägga ett utbildningsprogram till Kolmårdens djurpark. I denna finns det också sedan något år en djurskötarutbildning på gymnasienivå. Motionärerna uttalar att djurparken inte får rimlig ersättning i samband med att dess resurser utnyttjas av olika samhällsinstitutioner. Trots relativt höga avgifter, som uppenbarligen är betungande för barnfamiljer, har djurparken ekon-

omiska problem. Ett statsbidrag är synnerligen nödvändigt för att bibehålla kvaliteten på verksamheten.

Statligt stöd till Skansen i Stockholm

I propositionen 1963:113 behandlades frågan om stiftelsen Nordiska museets ekonomiska ställning och verksamhetsformer. Propositionen ledde bl. a. till beslut om att Skansen samt Cirkus och Novilla i Stockholm, som dittills ingått i stiftelsen Nordiska museet, skulle avskiljas till en särskild ekonomisk-juridisk enhet. Därmed uppkom den nuvarande stiftelsen Skansen som har till uppgift att i sin verksamhet levandegöra svensk kultur och natur samt kring ett centrum av kulturminnen skapa en levande miljö för olika fritidsintressen. Skansen har, förutom andra arbetsenheter, en kulturhistorisk och en zoologisk avdelning.

I ett år 1968 träffat avtal mellan staten och Stockholms stad (prop. 1968:46, SU 1968:84, rskr 1968:202) regleras frågor om bidrag till Skansen under femårsperioden 1966–1970. Avtalet innebär att det underskott som uppkommit eller uppkommer i Stiftelsen Skansens verksamhet vart och ett av åren 1966–1970 täcks till 40 % av staten och till 60 % av kommunen. Avtalet är efter år 1970 förlängt och gäller även under år 1978 samt följande år så länge det inte sagts upp. Ett villkor för driftbidraget är enligt avtalet att verksamheten drivs enligt en av regeringen och Stockholms kommunstyrelse fastställd stat samt av staten och kommunen antagna bestämmelser om stiftelsens förvaltning. Förutom driftbidrag utgår även särskilda investeringsbidrag. Staten svarar för hela kostnaden för investeringar i kulturhistoriska byggnader och för 40 % av kostnaden för investeringar i vissa gemensamma anläggningar såsom vägar, parkanläggningar, vatten- och avloppsledningar, elektriska installationer m. m. Kommunen svarar för resterande 60 % av kostnaderna för dessa investeringar. Dessutom täcker kommunen hela kostnaden för investeringar i andra anläggningar än kulturhistoriska byggnader och gemensamma anläggningar.

Utskottet

Utskottet har kunnat konstatera att driften av djurparker är förenad med ekonomiska problem. Om inträdesavgifterna skall kunna hållas låga och om en nödvändig förnyelse av parkerna skall kunna ske krävs i allmänhet subventioner från ägarna som i flertalet fall är kommuner.

Intresset för djurparkerna är emellertid inte begränsat till den kommun där de är belägna. I synnerhet de större djurparkerna har ett riksomfattande intresse. Som framgår av motionen 1977/78:1133 kan djurparker ha ett värde för bl. a. undervisning och forskning. Det föreligger också en strävan att i djurparker bygga upp och levandegöra äldre tiders kulturmiljöer.

Statliga bidrag har i betydande omfattning utgått till investeringar som

utförts i djurparker genom medel från arbetsmarknadsverket. När det gäller driftkostnader till djurparksverksamhet utgår statsbidrag endast till friluftsmuseet Skansen. För detta bidrag gäller de regler som refererats i det föregående.

Utan att ta ställning till frågan om staten i någon utsträckning bör dela det ekonomiska ansvaret för driften av flera djurparker vill utskottet med anledning av motionerna som sin uppfattning uttala att det är önskvärt med en kartläggning av de ekonomiska villkor under vilka parkerna arbetar. Därvid bör även klarläggas vilken inriktning verksamheten i de olika parkerna har och vidare bör det prövas vilka alternativa finansieringsmöjligheter som kan föreligga.

Utskottet anser att riksdagen som sin mening bör ge till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motionerna 1977/78:447 och 1977/78:1133 anfört om en kartläggning av djurparkernas ekonomiska villkor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med anledning av motionerna 1977/78:447 och 1977/78:1133 som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet anfört angående en kartläggning av djurparkernas ekonomiska villkor.

Stockholm den 23 november 1978

På kulturutskottets vägnar

GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Per Olof Sundman (c), Ingemar Leander (s), Olle Eriksson (c), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Karl-Eric Norrby (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Ingrid Diesen (m), Catarina Rönnung (s), Gunnar Richardson (fp), Helge Klöver (s), Per Unckel (m), Börje Stensson (fp) och Leif Zetterberg (c).

